

tjeva: sve svoje dohotke za se troše. Posto je g. Bocealari zahvalio g. Vidulicu za te riječi i jancio za navedene činjenice, bio je njegov predlog primljen.

Zastupnik g. Amoroso razlaže svoj predlog o zemaljsnom nametu, a taj se jednoglasno prima.

Dr. Constantini izvješta u ime skol. odbora o raznih predmetih i postavlja kod pojedinih slijedeće predloge:

a) Ima se učiniti zakon, uslijed kojeg bi pokrajinske oblasti finansijsko i dalje upravljale školama, al bi morala stoga doprinjeti i ona okružja školska, koja škole imaju.

b) Imaju se pregledati sistematizirana učiteljska mjesta, te umanjiti ih tako, gdje se to bez skode za naobrazbu učiniti može (i to prema razmjerom ustanovljenim u §. 11. ob. car. zakona 14. maja 1869.), i razpoložive manjesciti tamo gdje je potreba.

c) Odobravajući postupak zemaljskoga odbora u obrani njegovoga prava kod predlaganja (§. 18. pokraj. zak. od 3. nov. 1874.), potiče ga, da i unaprijed tako čini, te prisli e. kr. oblasti, da mu to pravo pripoznaju.

d) kod vlasti i kod sk. oblasti ima se opraviti, da se sva mnenja, koja se vlasti u ime e. kr. kotarskih vjeća pribube, zajedno u vjeću razprave.

e) Zemaljskomu odboru se nalaze:

1. da kod visokoga ministarstva za nastavu i opet na to radi, da se osnova podučavanja na učiteljsku u Kopru i Gorici preinči prema odluci istoga vis. ministarstva (dne 20. maja 1874.), te nek jezik njemački nebude učevni nego samo obligatni predmet;

2. da se već jednom školske stvari urede prema obstojećem zakonom, prema pravu ove pokrajine i prema saborskim odlukam (od 1873., 1874., 1875., 1876., 1877. i 1878.);

3. da izposluje kod vis. ministarstva, da budu školski praznici u pokrajini mjeseca septembra i oktobra ili bar od polovice augusta do polovice oktobra;

4. da izposluje kod istoga ministarstva, da se za svaki politički kolar u pokrajini imenuje posebni školski nadzornik, i to takav, koj je zakonito usposobljen u jeziku, u kojem se u njemu izraženih školah poduzeće;

5. da zamoli vis. ministarstvo za nastavu, da se u jednom talijanskom gradu carstva ustroji pravni fakultet sa učevnim jezikom talijanskim.

6) Nalaže se zemaljskomu odboru nadalje:

1. da zajedno sa e. kr. vlastom ustanovi točno broj stanovnika talijanske i hrvatske narodnosti u mjestih, gdje obojih ima, te da se ostrože u njih po dva razdiela, talijanski i hrvatski, i na volju roditeljima i skrbnikom posti, da svoju dječiju ili stičenika u koji će razdiel upisu.

2. da zajedno sa e. kr. vlastom točno razvidi broj stanovnika po narodnosti, obstojeće okolnosti i zakonite prava onih, kojih se tijek škole u sv. Petru (lošinskem) i u Barbani, i prema uspjehu toga razvidjenja možda od pokrajinskoga školskoga vjeća zahtjeva, da svoje odluke o učevnom jeziku u tih školah razgleda.

2. da udioničtuje kod izražavanja potrebe novih školah, dade svoj glas o učevnom jeziku; al da pristane na ustanovljenje novih školah samo u medjahu proračuna učenjenoga po saboru. —

O tih predložili saborskoga škol. odbora razvijalo se je u saboru o kojem veće o kojem manje, nu svibili su ili jednoglasno ili većinom glasova primljeni.

G. Babuder hocje, da imaju školske oblasti neomjedjenu vlast kod službenih premještajah.

Medju gg. Spinelliem, Amorosom, Štrkom, Babudero, Šibisi-om, Boec-

lari-em i vladinim povjerenikom razprela se je živahnna razprava o kulturi Hrvata u Istri i o pretežnoj kulturi i naobrazbi Talijanah. Amoroso kazuje imenem zemaljskoga odbora na jednu primjetbu Spinelićevu, da se je uvjek gledalo na dužni raznjer između dja-ka hrvatskih i talijanskih kod podje-lijivanja podrpor. Ako se je veće podrpor Talijanom dalo, to se je dogodilo, jer imaju talijanskih djaka mnogo veće nego hrvatskih. Poprečno polazi 180 djaka Istre gimnazije u Kopru i Pazinu. Medju njima ima samo 36 Hrvata.

G. Babuder opravdava sadanje stanju učiteljskoga u Kopru i s obzirom na finansijske okolnosti u državi: stediti se mora. G. vladin povjerenik opravdava također to stanje, i to tim, da naglasuje potrebu pozvanja i širenja njemačkoga jezika. Gg. Constantini i Amoroso govore da dotični predlog preustrojstva ih zavodih. Posljednji naglašuje abnormalno stanje učiteljskoga u Kopru, gdje bi se na jednom četiri jeziku učiti hijelo. U ostalom će to učiteljske prestati radi predstojecega preustroja, i rad toga, što će skoro prestati potreba no- vih učitelja.

G. Štrk govori o narodnostnom stanju škole u sv. Petru, nečini pak nikakva predloga u tom. Svršuje svoj govor toplim riečima za mir i slogu među Hrvat i Taljani u Istri: svi smo Istrani, svi nosimo jednakne terete i četvino jednakne nezgode. —

U slijednici 23. junu predlaže g. Canečiani da se vlasta pozari na djelo uređenja gruntonih knjigah u pokrajini. G. Venier obavješće da se uime finansijskoga odbora o proračunu za god. 1880. te za godinu 1881.

Govori se o trošku za uzdržavanje običinara stamnućih juž dugo vremena u drugih gradovih. Govor je na korist običinah.

Stipendije za šumarstvo neka vlasta promjeni u stipendije za poljodjelstvo.

O pokrajinskem dugu predlaže se po istom finansijskom odboru; da se vlasti državi za onih 95.000 for. janci, koje se ja običnam za sjeme, dalo, kao i za onih 135.000 for. koje se je za javne gradnje primilo. Prvu svotu ima pokrajina državi platiti tečajem pet godina u peterih jednakih obročih, drugu tečajem deset godina. Mjestne običine, koje su dobole novaca od prve ili druge svote, imaju juh pokrajini u naznačeno vrijeme platiti.

Predlog za cestu Erzise-Crveni izruba se zem. odboru. Taj ima stvar razviditi i obavjestiti sabor u budućem zasedanju.

Pravni saborski odbor nalaže zem. odboru da do budućega sasedanja učim zakon, kojim bi se pregledao običinski zakon i običinski izborni red.

Predlaže se, da bude vlasta kod utje- rivanja ovogodisnjega poreza čim blizu radi nezgodah, koje su narod stigle.

U jednoj prijasnjoj sjednici učinilo se je zakon, kojim se hće ustrojiti zavod zemaljskoga kredita za krajisku grofiju Istru. U ovoj sjednici izabiru se četiri vjećnika za upravu istoga zavoda. Kasnije takovi izabrani su: baron Ivan Pavao Polesini i Franco Šibisi pekognoga Sebastijana iz Poreča, odvjetnik Adam dr. Mrak iz Pazina, Nikola Rizzi iz Polja.

Izbire se prisjednik zemaljskoga odbora iz skupice poslankata izvanskih običinab i to u osobi odvjetnika dr. Canečiani-a, jednoglasno.

Posto se je sve razpravilo, što bilo na dnevnom redu, izreće predsjednik sabora dr. Vidulic govor slijedećeg sadržaja.

Zahvaljuje zastupnikom na ujihovom nemirnom djelovanju. Potvrdi-

oni dosadanju rād zem. od., oduševljuju i na dalje djelovanje. Njih može biti zadovoljna naša draga domovina, jer vidi u njihovih odlukah vrati ljudi domovinsku. Biju ju doista i novi biči, premda je dosadanje jedva zaboravljati počela; ni nadje je, da se neće razširiti po cijeloj pokrajini i da će se tamo zatrjeti, gdje su se pojavili. Potrebitu uzajemnost svih Istranah pokazali su zastupnici u svih težkih hipih, a tako i u ovom zasedanju. Drago mi je i strelan je, što može užvrditi činjenicu, da se svi izabranici pokrajinskoga stanovništva bratinski snasaju, bili oni jedne ili druge narodnosti. Svi rade za duševno i tvarno blagostanje stanovništva. U tom jih podupire e. kr. vlast i njezin povjerenik u saboru. Pozivlje zastupnike na uzlik: živoj Nj. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip. Zastupnici se odazivaju.

G. Šibisa izraža u ime svih drugovih počitanje i priznanje pokrajinskom kapelanu, zem. odboru i vladinu povjereniku. Na to zatvara pokrajinski kapelan zasedanje pokrajinskoga sabora. —

To je eto izvjestaj saborskoga dje- lovanja u dviju posljednjih sjednicah, među svim svakako najznamenitijih. Na pojedine točke svratiti ćemo se, kako nam dodje. Na jednu svraćemo se ju danas. Molimo ujedno sve prijatelje našega naroda u Istri, da nas o pojedinih točkah, koje bijehu u saboru razpravljane, čim točnije obaviste. Svi zajedno mnogo znamo.

Hrvatski domoljubi u Istri uvidjeli su jur davno potrebu nekakvih vjeresijah za Istru. Na nje bilo je natuknuto u jednom člančiću o Istri prije pet šest godina, „Na a Sloga“ progovorila je o njih jur lakodjer. Za posljednji broj „Nase Sloge“ bio je jur pripravac članak o toj stvari. Kad se je dočulo, da sabor o vjeresijskom zavodu radi, počekalo se je.

Jos nit sad nejmamo pravilnih rukutih, te nemozemo potanje ni ta rec.

Zahvaljuje se vis. saboru. Sto je takav zakon projektirao, nemozemo da ne primetnemo nješto.

I u jedva izteklom zasedanju bilo je zem. odboru prigovoren, da se podupore nedjele jednako Hrvatima i Talijanom. Čitali suvredno, kako su mnogi Hrvati Istru bili siljeni prodavati za novac svoje osvjeđenje.

Čast svoj gg. vjećnikom vjereskih zavoda. Mnogim mogućim pri-govorom moglo se je izbjegi, kad bje bilo dva ili bar jednako vjećnika Hrvata izabralo. Svi vjećnici izabran su iz jednoga kuta Istre: Pazini, Poreča, Polja. Zar nije zavod za sve diehove Istru? Zar nebi malo biti svjedokomjerno zastupati? Kod takova zavoda nebi se snijelo dati povoda nit ponush o pristranosti.

DOPISI.

iz Barbanske občine, 9. jebja

Glas u Banu čuo se, baricame i plač veliki; Rahija plače za dječecu svojom, neće da se utješi za dječecu svojom. Tako prorokovalo Jeremija o mladencima: „La Giunta provinciale resta incaricata: Di rannodare coll' ex celso i. r. Governo le pratiche opportune per constatare le proporzioni numeriche in linea nazionale, le reali condizioni ed i legittimi diritti degli interessati delle scuole di S. Pietro dei Nembi e di Barbana, e dietro il risultato di tale indagine di chiedere eventualmente al Ficeclo i. r. Consiglio scolastico proviniale la revisione delle decisioni prese sulla lingua d'istruzione presso quelle scuole, e di riferire alla Dieta nella prossima sua convocazione.“ Tako načrto u vis. pokrajinskemu saboru. Po rečem skolski odbor za prvačnjom talijanskem Barbanskom pokraškom školom Jeremija prorokoval pun Duha Svetoga, slavni skolski odbor vis. pokrajinskoga sabora u Poreču baricame pun duha Svetoga. Sve do predlanih bješe u skolah naše običine učevni jezik talijanski; ipak neoglaše se Rahija u vis. pokraškom saboru za našu hrvatsku dječecu. Zamjenjen učevni jezik talijanski s hrvatskim, eto vani plaće i naricanja. Jek opravđana ova žalost? Cijete i sudite: U Barbanskoj občini imade

Pregled tršćanskogu tržišta.

dne 15. Julija 1880.

Častnim crkvenim
oskrbnicičtvom.

Repa se obično vadi iz zemlje motikom, ali se nema ni ranih, ni iziskat repa, kad se vadi iz zemlje, pazi se da bude suho vreme, i kad se izvadi pusti se osušiti dva, tri dneva na suncu. A kad se osuši, zdrava kavka se u trape, kô i krumpir, ali neinajma bit veliki. Bolje je učiniti više malih trapah, nego jedan veliki, jer kad se vini veliki trap, ostaje jama kud se vadi repa, pa može zalisti voda, i pokvariti što estane.

Prihoda može jedno jutro dat 200—300—400 centib repa u Englezkoj, gdje se ista izvrstno uzgaja; nu ja u Hrvatskoj dobivao od 100—150 i više centib repa.

Uporaba repa. — Repa se rabi kao hrana ljudem i našoj domaćoj stoci. Njezin pakto lišće hrana je i govedar, ovcam i svijam; najjače zadnjim, jer se može kroz zimu sobo čuvati, pa je u pramaljatice dobra hrana svinjam. Iz repa se pravi dobra i tečna hrana tako zvana *kisela repa*.

Kiseli se kô i kupus; pače ju kisele kupusom; a ima onih koji ju kisele u dropu.

Sastavine pak repa nisu baš osobite, budući je vodenasta, i obično se računa 250 g repa na 100 krumpira. Icka ugadja i krvam da dobro doje, premda je mlijecko vodeno, i ne osobita ukusa.

Sa svim tim ja načem seljaku toplo preporučujem, da repu čim više sije i dobro njegej.

Jos ču te, moj seljače, poučit: *Kako se može čeme od repa dobiti?* Evo kratka odgovora: Da se dobije potrebno repno sjeme, treba još u jeseni uvez dobro odrasla i savršeno zdrave biljke. Od ovih odabranih repah valja sve lišće odigrnut, pazeći da srde ne ranis. Sad ovakovu repu treba preko zime u toplopm podrumnu (pivnju) ili u tragu sačuvati, pa čim se pramaljati pojavi, onda presadi na dobur zemlju i to na 2 do 3 stopa daleko jedna od druge. Tako će repa potjerati, cvatati i sjemenu zarnatuti, koje kad bude zrelo, ti ćeš obrati i do potrebe učuvati na suhom i zračnom mjestu.

(Dalje sledi).

N. Vežić.

IZ SUDNICE.

Javiti ćemo našim čitateljima koju o pravici ili kako su kažnjeni oni, koji počine kakav zločin. Svaka tri inočeca sude u Trstu kod zemaljskoga tribunala porotnic t. j. kod većih zločina, kod kojih je u zakonu opredeljena bar 5 godišnja tamnica, imaju porotnici iz naroda — na broju njih 12 — prisustvovati cijeloj razpravi te napokon izreći, dali je pojedinačan krije ili nekrivac onoga, za što je obtužen.

Učeni sudci imaju onda na temelju potrošničke izroke opredeliti kaznu ili odpustiti obtuženog.

Na 1. juniju obdržavala se je razprava proti Franji Boles-tu. Star je 41 god., ozemljen sa četvero djece, bioši občinski tajnik u Kastvu sa godišnjom placom od 600 for., kažnjen već jednom zatvorom od jednoga tjedna radi prestopka privare. Obtužen je, da je zadržao i prisvojio si tečajem svojega službovanja kod kastarsko občine viša svatah novaca, kojih ih nije povratiti ili stoprano onda, kad jo već za to oblast doznao. Obtuženi pripozvan, da si je zadržao i prisvojio njeko srote, nu veli, da nije nikada namjeravao nadoljeti občini škade, jer da bi bio sve u bolje vrijeme platilo.

Porotnici potvrdile jednoglasno većinu predloženih jim od suda pitanjih te obilježenih buda proglašen krijeve zločina službenoga prouštenjera te odsudjen na 2 godine težke i poštovane tamnice.

Na 2. juniju bijaša na redu Josip Gulinian iz Trsta, 33 god., kotlar, već kažnjen, radi zločina ubojstva počinjenoga na svojoj ženi Nataliji.

U Februaru ove godine olenio se je taj zločinac sa 46 godišnjom Natalijom Korak, koju je upoznao u raznih „oštarijah“ kamio je i ona dolazila. Odmah iz početka nisu ova dva skladala to je već 14. marta Natalija pobrala svoje stvari te otišla stanovati drugamo. Na već 19. marta tražio ju je mož posud u tu opazio u jednoj kremi, da je pozvati to odmah zatim ju ubio nožem a ona nakon nekoliko časaka umrila.

Obtinjenik kaže, da nije znao što čini, jer da ga je izasao njegova žena iz kreme tako udarila, da je na zemlju spao, da je onda u jadu počinio, za što je obtužen.

Porotnici potvrdile pitanje krijeve a sud mu dosud 8 godinah težko i poštovane tamnice.

Razprava pak, za koju se je Trst toliko zanimao, obdržavala je 9. junija.

Obtužena Maria dal Col, 23 god., ozemljena jedno četiri godine i imajne djece

bijaše u zadnje vremene zanemarivana od svoga muža, koji je bio u službi kod „Lloyd“ i takodjer istih godina. U zadnje doba nije joj muž davao ni neobhodno potrebitalo živež i ciele noći izostavlja. Muž se zagledao u njeko mladu udovu, Anu Pellizzari, majku jednoga djeteta, s kojom je udviše očito objeđeno. Maria dal Col ljubeži vratio svojega supruga dozvala je početkom ove godine, kamo je zapao nožni muž te i same otisla majci te žene zaklinjavaju Anu nek se kani njezinoga muža, koji da imade više djece te nek ju nečini tako nesretnom. Ali uzalud, ova dvojica nemogu se razdvojiti a Pellizzari izjavila da voli radje umrijeti nego izgubiti dal Cola.

Buduć nisu sve predstavke ništa pomagale, to se je sreća zakonite žene svo to većnu pobudjavala te zojan, da idu svakoj većer njezin suprug sa prelijubnicom odluci jih 1. aprila dočekati. Tražila jih na većer istoga dneva na više mjestih po napokon metnula se na stražu kod kuće te Ane Pellizzari. Sbilja oko 10^h, ugleda tu udovu, koju je mal do kuća pratio njezin muž, približi joj se te je zapita, da li nezna s kim je bila? Ana bude malako osorna, Maria dal Col izvadi nož te joj s mjestu zadade 19 ranah, na kojih za kratko ista premiru. Maria dal Col pred se sudu, a mož joj se za dva, tri dana zatimi ubio revolverom na grobu Ane Pellizzari veleći da mu nema životu hejne.

Dal Col je njezina stasa i tien, rekao bi, da je, najblaži stvor, pak se vidi, dokli može čovjek dospijeti, kud ga okolnosti na to doveđu.

Porotnici su potvrdili pitanje, da je zadata Ani Pellizzari 19 ranah u neprijateljskoj namjeri al su ujedno potvrdili i pitanje, da joj je bila pomučena pamet, što izključuje svaku kažnjenost.

Sud je odmah proglaši nekrivom te ju odputi iz zavoda na veliko veselje i radost celoga pučanstva u Trstu. Za nju su se sahrali dobrovoljni prinjesel, da uzmognu sebo i svoju djećicu uzdržavati.

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri.

IMENIK DRUŽVENIKAH.

Mate Zubija zupnik u god. primos f. 1. Josip Volarić svećenik f. 1. Mate Volarić kmet novč. 30. Josip Polonio kmet novč. 30. Josip Harbić kmet novč. 30. Petar Bolonić kmet novč. 30. Ivan Dimitrić kmet novč. 30. Ivan Grčković kmet novč. 30. sv. iz Vrbniku. Franjo Dubrović jurist iz Mribitci f. 1. Fran Jelović e. k. financ. komisar u Trstu doplatio kao utemeljitelj u glavnici f. 10. Anton Vio odjutnjek doplatio kao utemeljitelj u glavnici f. 2. Ivan Fiamin zupnik u g. primos f. 3. Erazmo Bardeč odjutnjek f. 1. Ivan Martinolić profesor f. 1. Mate Marišić katehet f. 1. Ljudevit Šlamnik ravnatelj f. 4. Antun Kornelijević profesor f. 1. Juraj Ružić trgovac f. 3. Franjo Krešnik profesor f. 1. Mate Brunić finančar ravnatelj f. 2. Lj. Andri. Valušić nar. zastupnik f. 1. Ivan Rabar profesor f. 1. Dionizij Jakovčić brodori. f. 1. Franjo Župan kapelan u Poljanah na račun kne utemeljitelj u glav. f. 10. Rajmund Jelović duh. ponos. f. 1 u glav. f. 1. N. N. u glav. f. 1. Matija Brajša gimnaz. f. 1. Ivan Rović sakristan novč. 30. Josip Comisso zvonar novč. 30. Ivan Comisso zvonar novč. 30. Ivan Voxila kmet novč. 30. Ivan Giusti novč. 30. Anton Nečić vječitelj f. 1. Andrej Mikša kapelan f. 1. Iv. Lukež-Snidarić kmet novč. 30. sv. u Pičnu. Franjo Marolti upr. župe u Brdu f. 1. Franjo Gojščan kapelan u Opatiji f. 1.

TGK Novaca polag Borse u Trstu
od 1—15. Julija 1880.

Dodatak	Napomena	Lira	Pris. u	Lira	Napomena	Lira	Pris. u		
1.	9.31	9.31	11.72	—	2.	5.50	0.33	11.72	—
2.	5.50	9.33	11.72	—	10.	5.50	0.34	—	
3.	5.19	9.33	11.73	—	11.	—	—	—	
4.	—	—	—	—	12.	5.51	0.33	11.70	—
5.	5.30	9.33	11.73	—	13.	5.51	0.33	11.70	—
6.	8.20	0.31	—	—	14.	5.51	0.33	11.78	—
7.	5.51	9.36	—	—	15.	3.31	0.33	11.78	—
8.	5.51	9.35	11.78	—	—	—	—	—	

Crkvenimi je zakoni naredjeli se u crkvah rabe za službu božju s koje su jedino iz voska. Posto se od nekoliko godina počelo nje nositi, koji ima služiti za pripravu crkvenih svieća, mnogovrstni tuk pisanim željom, da po crkvenom zakonu posluži svim crkvenim oskrbnicima pravim sviećama iz cista voska. Prosivo je ovdješnju sl. nadbiskup, kuriju, da bi ona blagoizvijoljila način rjeđeće svieće 1. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kura primi tu ponudu dekretom od 18. marta t. g. broj 466 ustanovivši p sebnu nadzorničku komisiju, koja uvjek skrbno paziti, da moje svieće 1. vrsti (I. compimento) budu bas i prava cista voska.

Takove su svieće vredne svih povale, ne samo zato, što su iz cista voska, nego jošte što mirno i po neviore, nekapiju i nekidaju se, vlastito radi kojih i u bježu odlikovane u izložbama.

Podpisani providjen je uvjek u kom zalogom takovih svieća svake veličine i debeljine, a još k tomu u plitih, uskrnsih i sličnih svieća svake vrste. A da bude crkvenim oskrbnikom lagje, podpisani činit se da svieće, svim onim, koji ga kakve naredbom počaste, u najbližnjem zelenčku postaju, postu, il luku i to bez platno (franko) i prosto svake voza uz cenu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.10 funt) plativi račun u vremu 2 mjeseci, a kasnijim mesećem se isplatiti račun i 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko zelio svieće uživati lahko ga poslužim onimi II. vrsti, te čenili „soltana“ po f. 2.20 kilo, kamo i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo ispod pogodbom, kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer sklođene križnje putah u oleografiji pozlaćenini i ručavimi okviru razne veličine po baš spodobnoj ceni, kanoti i razna stina tamjana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader

svećar Sjeminarska ulica broj 17.

Oglas.

Javljamo našim čitateljima i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloga“

HRVATSKE

NARODNE PJESENME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmint iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravnictva ovog lista

po for. 1.

Cist je dobitak namijenjen „Našoj Slogi“ i „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vremenu.

UREDNIČTVO NAŠE SLOGE.